

Número 2, març 1999

Informe sobre el Seminari «Sistemes d'Informació per a l'Acció Cultural Local» (Barcelona, 25-28 de novembre de 1998)

Joan Amorós i Fontanals
Ester Omella i Claparols
Diputació de Barcelona. Centre d'Estudis i Recursos Culturals
amorosf@diba.es; omellace@diba.es

1. Introducció

El passat mes de novembre, l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona va organitzar Interacció'98, unes jornades de convocatòria estatal sobre polítiques i gestió cultural. La convocatòria d'enguany —la quarta edició— tractà d'un centre d'interès específic: «Cultura i poder local». Dins el marc d'Interacció'98, es va organitzar el seminari de «Sistemes d'informació per a l'acció cultural local».

Aquest seminari es va organitzar amb l'intent de conjugar la reflexió teòrica amb la presentació de pràctiques amb resultats positius procedents d'organitzacions públiques de diversa adscripció temàtica i sectorial de tot l'Estat espanyol. El comú denominador va ser la seva significació quant a les possibilitats i limitacions dels sistemes d'informació per a l'acció cultural a escala territorial.

2. Desenvolupament de les sessions

El marc teòric va presentar-lo Albert Gadea, cap del Gabinet de Planificació i Avaluació Municipal de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet (gadeaca@gramenet.diba.es), que va analitzar les necessitats d'informació per a l'acció cultural local. Es van analitzar els tres nivells de necessitats d'informació per a l'acció cultural local:

- Per planificar o programar les accions.
- Per comunicar-nos i relacionar-nos amb les persones.
- Per assegurar una gestió eficient i de qualitat.

Es va analitzar igualment el tipus d'informació necessària per als objectius marcats: informació generada en el territori (p. ex., cens d'equipaments), informació generada en la població (preferències, necessitats,

expectatives, etc.) i la informació generada en els serveis culturals (recursos disponibles, assistència etc.). El ponent destacava la manca d'informació, especialment la generada en la població, dels usuaris dels serveis culturals. D'altra banda, segons el ponent, si volem que l'acció cultural estigui orientada al ciutadà i a la seva satisfacció, cal conèixer-ne l'opinió. Un cop coneixem les necessitats o les expectatives modularem l'acció que durem a terme. El ponent va remarcar la necessitat de conèixer el grau de satisfacció de l'usuari, per controlar els nostres serveis, per redissenyar i reprogramar la nostra acció cultural i, en definitiva, per dirigir la mirada de la nostra acció cultural cap al ciutadà, en lloc de fer-ho cap endins de l'organització.

Pilar Moreno, cap de l'Àrea de Voluntariado y Turismo Cultural del Ministerio de Educación y Cultura (Pilar.moreno@dgccr.mcu.es) va donar a conèixer les bases de dades públiques que manté la Secretaría de Estado de Cultura a través d'Internet. A més de la informació en línia, la Secretaria disposa d'una gran quantitat de documentació no automatitzada. L'adreça electrònica de la Secretaría de Estado de Cultura és la següent: <<http://www.mcu.es>> i la del Ministerio de Educación y Cultura: <<http://www.mec.es>>.

Neus Ríos, responsable d'estadístiques (ksdt221@correu.gencat.es) del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya va presentar el Programa marc d'estadístiques culturals de la Generalitat de Catalunya.

El Departament de Cultura programa, coordina i desenvolupa les estadístiques en diversos àmbits de la cultura a Catalunya previstes en les lleis d'estadística (Llei 30/1991, de 13 de desembre, del pla estadístic de Catalunya 1992-1996 i la Llei 9/1996, de 15 de juliol, del pla estadístic de Catalunya 1997-2000), i en el marc de les directrius establertes per la Unió Europea en matèria de cultura (Resolució del Consell, de 20 de novembre de 1995, sobre la promoció de les estadístiques en matèria de cultura i de creixement econòmic DOCE 95/C327/01).

El Departament de Cultura ja va iniciar l'any 1991 el projecte metodològic per fixar el corpus de variables estadístiques que havia de permetre una anàlisi sistemàtica i continuada de diversos paràmetres de cadascun dels sectors en què es manifesta la cultura, especialment en el teatre, la música i el llibre.

L'any 1995 el Departament de Cultura dóna un impuls a l'elaboració d'estadístiques amb els treballs sobre la despesa i el finançament públics en la cultura i la valoració del valor afegit brut de les indústries culturals, dades que ens permeten avaluar la dimensió econòmica de la cultura.

Aquests darrers vuit anys els treballs s'han centrat en la recerca, la validació i la tabulació de la informació que ha anat conformant la base de dades i que, en una selecció, es recullen en les publicacions següents:

- *Estadístiques culturals de Catalunya*. Edicions: 1992-1993, 1994 i 1995
- *Economia i cultura a Catalunya*. 1998

Aquestes publicacions presenten diverses estadístiques dels àmbits següents: arxius, biblioteques, museus, patrimoni arquitectònic i arqueològic, arts plàstiques, cinema, llibre, música, premsa, teatre i dansa, llengua, oferta i consum cultural, finançament i indústries culturals.

Per a cada àmbit cultural es defineix l'àmbit de població, l'àmbit temporal, l'àmbit territorial, els principals ítems de tabulació i també les fonts d'informació utilitzades i les notes metodològiques adients.

Tota la informació està a disposició del públic al Gabinet Tècnic del Departament de Cultura (Rambla de Santa Mònica, 8. 08002 Barcelona).

A continuació, Javier Valbuena, cap del Departamento de Cultura (jvalbuena@dipsanet.es), va presentar una guia de recursos culturals elaborada i posada en marxa per la Diputació de Salamanca. La guia de recursos culturals es pot consultar per via telemàtica a l'adreça electrònica següent: <http://www.dipsanet.es/apli/apl_reculsa>.

La guia de recursos culturals és una guia que conté les dades de referència de les entitats i els equipaments culturals de la província de Salamanca. Conté 756 registres. Es va plantejar com una guia al servei de les institucions, un suport als artistes i un coneixement dels recursos culturals existents. El seu pressupost d'elaboració ha estat de prop de 2.000.000 de pessetes. La guia ha esdevingut un instrument útil de consulta pels ajuntaments, una bona manera de donar a conèixer els artistes locals, una forma ràpida d'aproximar-se als recursos culturals i una eina per compartir propostes amb altres administracions locals; en definitiva, un instrument per a la generació de polítiques culturals. La Diputació de Salamanca parteix del fet que la feina de les administracions locals no es compleix sols amb l'estructuració de sistemes d'informació per als ciutadans, sinó que cal generar polítiques culturals on la informació sigui un instrument. Aquestes afirmacions estan avalades per les observacions següents: alt nivell de repetició dels inscrits en la guia; ha estat molt utilitzada per a l'elaboració dels projectes dels ajuntaments; amb ella augmenten les contractacions de grups i artistes; és altament consultada a Internet.

En la darrera sessió del matí, Fátima Anllo (fanllo@sgae.es), directora del Departamento de Estudios y Patrocinio, i Rubén Gutiérrez, tècnic del mateix departament, de la Fundación Autor, van presentar el *Censo de espacios escénicos* i l'estudi *Barómetro*, de pràctiques culturals.

El *Barómetro de actitudes y conductas culturales de los españoles* és una investigació de caràcter periòdic, duta a terme amb l'objectiu primordial de proporcionar una eina que faciliti la informació necessària per conèixer en cada moment l'estat del mercat cultural, des del qual els agents culturals puguin optimitzar les seves decisions. Els àmbits culturals que es tenen en compte en la investigació són: el cinema, la televisió, el vídeo, la música clàssica, l'òpera, la sarsuela, la dansa i el ballet, la música pop, el rock, la música tradicional i el flamenc, els instruments musicals, la radio, els llibres i la premsa, les biblioteques, els centres culturals, els cursos, les visites a monuments i altres pràctiques culturals, les aficions, el lleure i els equipaments culturals de la llar.

El *Censo de espacios escénicos de España* és un projecte que pretén conèixer amb profunditat la realitat dels espais escènics amb activitat regular a Espanya, amb la finalitat de crear una eina que faciliti la gestió, producció i distribució d'espectacles a Espanya. Aquesta informació es recull en suport informàtic multimèdia i es pot consultar en CD-ROM o bé a través d'Internet. El mapa inclou dades de gestió de l'edifici, dades arquitectòniques i l'equipament de les sales. L'usuari té accés als plànols i a fotografies de l'edifici.

Pel que fa la província de Barcelona, s'ha signat un conveni entre la Fundació Autor i l'Oficina de Difusió Artística (ODA) de la Diputació de Barcelona per recollir les dades dels espais escènics amb programació estable dels municipis de la província.

La sessió de treball del dijous 26 de novembre es va dedicar als sistemes d'informació culturals enfront de l'avaluació i el control de la gestió.

Arturo Rubio, de l'ajuntament de las Rozas (Madrid) va exposar des d'un punt de vista reflexiu la necessitat d'avaluació dels serveis culturals. El ponent va exposar la importància d'aquest instrument per conèixer els impactes de les accions públiques en els ciutadans i va defensar els enfocaments d'avaluació pluralistes i les tècniques qualitatives d'investigació com a complement dels indicadors quantitius. La ponència es va centrar en la metodologia que cal seguir en l'avaluació de les polítiques culturals i les raons de la seva necessitat.

A continuació es van presentar dues experiències de programes d'avaluació i de control de gestió en el camp de la gestió cultural, dutes a terme des d'un ajuntament i des d'una fundació cultural.

Eulàlia Espinàs (106113.555@compuserve.com), directora de la Fundació Bertelsmann a Espanya, exposà el seu Programa d'anàlisi de biblioteques.

Hi ha una bibliografia àmplia sobre processos d'avaluació de serveis bibliotecaris i també hi ha diversos projectes actius, d'entre els quals s'optà pel Programa d'anàlisi de biblioteques de la Fundació Bertelsmann .

L'objectiu principal de la Fundació Bertelsmann, amb seu a Barcelona, és motivar el desenvolupament de les biblioteques públiques d'Espanya, des de la millora de la seva gestió, el reforç del seu paper referencial en la societat i el foment de l'hàbit lector.

El Programa de Anàlisi de Biblioteques (PAB) és un projecte que ofereix suport al treball de gestió de les biblioteques públiques espanyoles. Proporciona elements indicadors i facilita procediments que possibiliten l'elaboració de processos objectius de reflexió.

Pasqual Vela (director de l'Àrea de Serveis Personals) (velalp@gramenet.diba.es) i Francesc Bernet (analista de la Secretaria Tècnica de l'Àrea de Serveis Personals) (bernetvf@gramenet.diba.es) de l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet ens van presentar l'aplicació del sistema de direcció per objectius i de control de gestió dissenyat i dut a la pràctica per l'Àrea de Serveis Personals de l'Ajuntament. L'objectiu d'aquest sistema d'informació basat en el control de gestió és el de millorar la prestació de serveis amb eficàcia i eficiència; dirigir els esforços a establir objectius, en funció de criteris polítics, amb l'ajut de suports informacionals sòlids; l'avaluació i el control de cadascuna de les unitats de programació durant l'exercici pressupostari respecte dels objectius generals i els indicadors, dels objectius específics i els indicadors, dels recursos econòmics, dels recursos humans i de les activitats.

A tall d'exemple, es va presentar en la sessió el sistema aplicat al programa de foment de la lectura, del Servei de Cultura. Podeu demanar més informació sobre aquest sistema i els seus usos directament a l'Ajuntament de Santa Coloma de Gramenet.

Per finalitzar les sessions del segon dia de treball, Jordi Pasqual (interart@pangea.org), tècnic d'Interarts, Observatori Europeu de Polítiques Culturals Regionals i Urbanes, va presentar la base de dades *Factus*. *Factus* és una base de dades dissenyada per compilar i distribuir informació actualitzada sobre les característiques de les polítiques culturals regionals i urbanes a Europa. Podeu trobar més informació sobre Interarts i sobre *Factus* a l'adreça electrònica següent: <<http://www.pangea.org/interarts>>.

En la darrera sessió, Jacqueline Boucherat, responsable actual d'estudis i de la funció editorial del Département des études et de la prospective, del Ministère de la culture et de la communication de França (bouchera@culture.fr), va presentar l'experiència d'aquest centre en la producció d'informació en el camp cultural. Les xifres, les estadístiques i els estudis (sobre la despesa cultural, les pràctiques i usos culturals, les professions, les economies sectorials, la formació artística, entre d'altres) constitueixen la base d'un sistema d'informació. L'activitat del DEP comprèn la recollida d'aquestes dades i, pel seu tractament i explotació, la creació de les condicions necessàries per generar un sistema d'informació.

Des de la seva creació el 1963, el DEP dedica gran part de la seva activitat a produir informació del camp cultural. França és un país de tradició centralitzadora i el problema es planteja al DEP quant a la seva manera d'estudiar i reflectir en xifres la cultura en un moment en què la política de descentralització posada en marxa des del 1982 es tradueix cada vegada més en la transferència de competències i de mitjans. El DEP es planteja cada cop més com s'han de tenir en compte les necessitats expressades en l'àmbit local en els treballs portats a terme pel DEP.

Podeu trobar més informació sobre el Département des études et de la prospective (DEP) a l'adreça següent: <<http://www.culture.fr>>.

Per finalitzar la sessió, es van presentar les diverses bases de dades sectorials i d'anàlisi territorial de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona: *Banc d'informació cultural* (elaborada pel Centre d'Estudis i Recursos Culturals); *Escenari: banc de dades del teatre, la dansa i la música* (elaborada per l'Oficina de Difusió Artística) i *El museu més gran de Catalunya* (de l'Oficina de Patrimoni Cultural).

El *Banc d'informació cultural*, és una base de dades que conté informació sobre els agents culturals i les seves actuacions¹, com també del municipi receptor d'aquests. Fins ara es disposa de la informació quasi completa de dues comarques (Vallès Oriental i Osona) i de part de la comarca del Maresme.

Escenari és la base de dades de l'Oficina de Difusió Artística, al servei de l'espectacle. És un instrument de suport a la gestió del programador i d'informació per al professional del sector i per al públic interessat en les arts escèniques i la música. Podeu consultar aquesta base de dades a l'adreça electrònica següent: <<http://www.diba.es>>.

Del conjunt de l'oferta de sistemes d'informació, que ofereix l'Àrea de Cultura cal destacar, a més, les relacionades amb el patrimoni cultural local en general i més concretament amb els museus locals.

Sota el concepte de *El museu més gran de Catalunya* s'agrupen 32

museus locals que formen part de la Comissió de Cooperació de Museus Locals de les Comarques Barcelonines.

Aquesta Comissió és una associació lliure de museus públics de les comarques de Barcelona que defineix i executa diferents programes d'actuació amb l'objectiu de desenvolupar i impulsar iniciatives de caràcter supralocal que per les seves característiques són inviàbles a escala individual.

En aquest marc, l'Oficina ha iniciat el projecte *El museu més gran de Catalunya. Infoguia virtual*, que vol ser un instrument atractiu d'informació general dirigit a un públic ampli, i a la vegada s'ha de convertir en un eina efectiva de cooperació entre els museus locals associats, tant en termes d'informació i promoció com de gestió de serveis.

Podeu trobar més informació de l'estructura i el contingut del web dels museus locals en el text de presentació de la sessió.

L'Àrea de Cultura disposa a més de la base de dades de les biblioteques públiques de la xarxa provincial <<http://www.diba.es/biblio/alfabetic3.htm>>, que conté informació a nivell de dades de referència de les biblioteques públiques.

3. Valoració i conclusions

El Seminari va ser un espai de presentació d'experiències i de projectes, més que de reflexió. No obstant això, es va deixar palesa la necessitat de disposar d'informació per a les accions culturals i de la necessitat de transformar-la en coneixement i en acció orientada a la millor qualitat de les intervencions en el camp cultural.

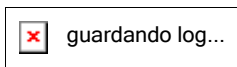
El desenvolupament d'Internet i l'ús de les tecnologies ha facilitat sens dubte les comunicacions dins de les organitzacions, i ha aportat riquesa i dinamisme a la informació que hi havia. D'altra banda, també es fan més evidents les contradiccions dins de les organitzacions que no han desenvolupat una política d'informació, que no han planificat quina és la informació que s'ha de recollir i amb quins mitjans. Es va destacar en tot moment la importància que els organitzacions desenvolupin polítiques informatives. Tècnicament, cada vegada és més possible el diàleg entre les bases de dades, però hom constata que les bases de dades responen a les necessitats de les unitats que les han produït i que sovint no tenen coherència entre elles, no es comparteixen les mateixes estructures ni els mateixos criteris tècnics. És per això que la facilitat tècnica de diàleg no deixa de fer indispensable, dins les organitzacions, la planificació necessària de les necessitats d'informació i la implementació de sistemes compartits que garanteixin l'actualització i el manteniment de la informació compartida.

En l'àmbit d'administracions locals, es va constatar la dificultat per a molts ajuntaments de mantenir actualitzada la informació necessària per a l'acció cultural i de conèixer les fonts d'informació actualitzades. Les administracions supramunicipals sol·liciten constantment informació als ajuntaments en les seves interrelacions de peticions de subvencions i en altres activitats i estudis puntuals, amb fortes duplicitats i poca coordinació entre elles. Es va posar en evidència la necessitat de desvincular aquesta petició d'informació de les activitats concretes i la necessitat de coordinar les necessitats informatives en una escala major. En una situació de

manca de criteris terminològics comuns i de manca de compartició de tecnologies informàtiques, tal volta el paper de les administracions supramunicipals hauria de situar-se en l'aportació de criteris conceptuals i tècnics i en la creació de condicions perquè s'afavorís l'existència de sistemes d'informació sobre els recursos culturals locals, a major escala, per evitar duplicitats, garantir-ne el manteniment de la informació i afavorir el treball conjunt i la compartició d'experiències i de projectes.

Podeu trobar més informació del Seminari a la Biblioteca de l'EUBD i també a l'adreça electrònica següent: <<http://www.diba.es/interaccio>>.

¹ Equipaments culturals, mitjans de comunicació, iniciatives singulars i infraestructura de suport logístic.

Articles del mateix autor a Temària

[Amorós i Fontanals, Joan](#) [Omella i Claparols, Ester](#)

[[més informació](#)]

Escola Universitària de Biblioteconomia i Documentació
Universitat de Barcelona
Barcelona, març de 1999
<http://www.ub.edu/biblio> • [Comentaris](#)

[Citació recomanada](#) • [Metadades](#)
[UB](#) • [Facultat](#) • [BiD](#)